

Hólsstígur: *Fornleifaskráning til fræðslu og miðlunar*

Margrét Valmundsdóttir
Ómar Valur Jónasson
2022

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Höfundar:
Margrét Valmundsdóttir
Ómar Valur Jónasson

Ljósmyndir eru teknar af höfundum þessarar skýrslu, nema annað sé tekið fram.

Kort eru unnin af höfundum þessarar skýrslu.

Ljósmynd á forsiðu: Varða 2724-76

© 2022
Minjastofnun Íslands

Öll réttindi áskilin

Minjastofnun Ísland
Suðurgata 39
101 Reykjavík
Iceland
(354) 570 13 00

postur@minjastofnun.is
www.minjastofnun.is

Efnisyfirlit

Grunnupplýsingar	3
1. Inngangur	4
2. Fyrri rannsóknir	5
3. Aðferðir	6
3.1 Heimildavinna og undirbúningur	6
3.2 Vettvangsvinna	6
4. Niðurstöður	9
4.1 Grashóll	9
4.2 Hólsstígur	14
4.3 Efri-Hólakot	28
4.4 Þúfugerði	31
4.5 Samantekt	34
Heimildaskrá	35
Myndaskrá	35
Viðaukar	36
Viðauki 1: Fornleifaskrá	36
Viðauki 2: Kort	39
Viðauki 3: Ljósmyndir	44

Grunnupplýsingar

Verknúmer í grunni Minjastofnunar

2724

Tilgangur rannsóknar

Skráning til miðlunar

Staðsetning:

Melrakkaslétta, Norðurþing, Norðurland eystra

GPS:

N 66° 21' 10" W 16° 6' 26"

Rannsóknartími á vettvangi:

13. til 17. september 2021

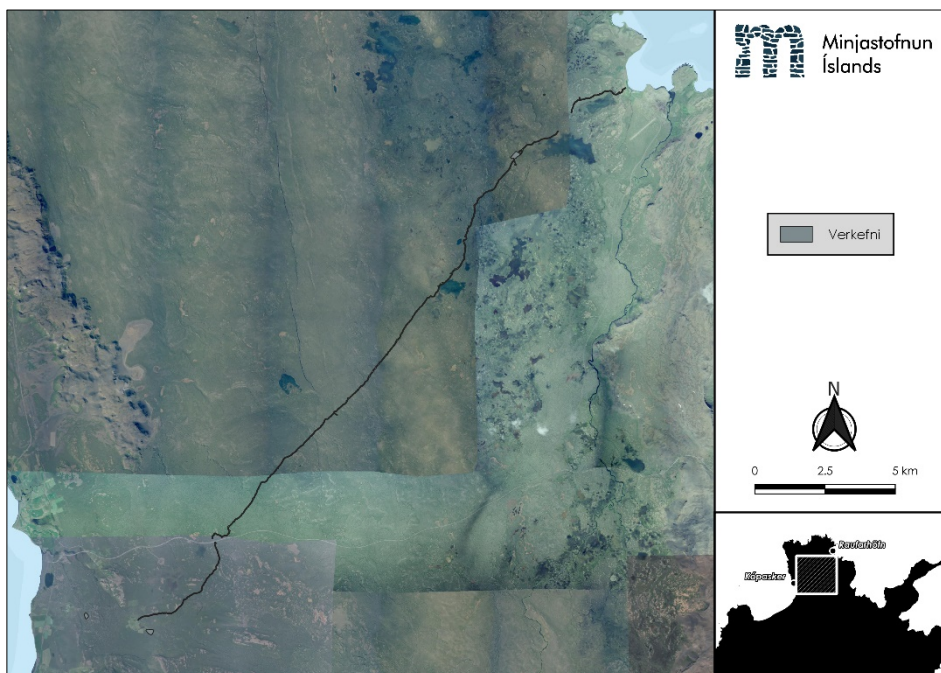
Starfsmenn:

Margrét Valmundsdóttir og Ómar Valur Jónasson

1. Inngangur

Síðla árs 2020 fór Halldóra Gunnarsdóttir, f.h. Ferðafélagsins Norðurslóðar, þess á leit við Minjastofnun Íslands að stofnunin myndi taka að sér umsjón með uppmælingum og skráningu á gömlu þjóðleiðinni milli Raufarhafnar og Kópaskers en í daglegu tali kallast þjóðleiðin Hólsstígur. Auk þess að skrá stíginn sjálfan og vörður sem mörkuðu hann stóð einnig til að skrá áhugaverðar fornleifar sem kynnu að vera í nálægð við stíginn. Var hugmyndin sú að með skráningu á stígnum og nálægum minjum fengjust upplýsingar sem ferðafélagið gæti síðan nýtt sér til skipulagningar á gönguferðum um stíginn og blandað inn í gönguferðirnar fræðslu um nálægar fornleifar. Skráningin mun þannig stuðla að varðveislu stígsins sem og að ýta undir að upplýsingum um stíginn verði miðlað áfram. Auk þess sem fræðsla getur farið fram undir merkjum gönguferða ferðafélagsins var útbúið þrívíddarlíkan af rústum Grashóls. Er líkanið aðgengilegt á Sketchfab vef Minjastofnunar¹ og er ferðafélaginu sem og öðrum frjálst að nota líkanið við miðlun upplýsinga.

Mynd 1. Skráningarsvæðið

Fór vettvangsvinna fram 13. til 17. september 2021 við aðstæður eins og best verður á kosið. Við skráninguna var Hólsstígurinn genginn og mældur upp sem og vörður sem við hann standa. Að auki voru býlin Grashóll, Þúfugerði og Efri-Hólakot skráð. Grashóll er staðsettur um 7,5 km suðvestur af Raufarhöfn, uppi á sléttunni rétt við upphaf Hólsstígsins. Staðsetning Grashóls er engin tilviljun en býlinu var valin staðsetning þarna uppi á heiðinni vegna nálægðar við stíginn og þjónaði býlið þá sem áningarstaður fyrir ferðalanga. Saga Grashóls er því tengd Hólsstígnum sterkum böndum. Viðlíka tenging er ekki þekkt milli býlanna sem skráð voru vestan megin á sléttunni, þ.e. Þúfugerðis og Efri-Hólakots. Þau eru

¹ Slóðin er <https://sketchfab.com/minjastofnun>

hins vegar í námunda við Hólsstíginn og þóttu vera áhugaverðir staðir fyrir þá ferðalanga sem myndu ganga stíginn á vegum ferðafélagsins.

Unnu tveir starfsmenn Minjastofnunar Íslands verkefnið, þau Margrét Valmundsdóttir og Ómar Valur Jónasson. Var verkefnið styrkt af byggðaaðætlun. Vikurnar áður en vettvangsvinnan var unnin hafði undirbúningsvinna farið fram á skrifstofu Minjastofnunar í Reykjavík. Á vettvangi var notast við minjakort sem unnin höfðu verið af svæðinu m.a. með notkun loftmyndagrunns frá Loftmyndum ehf. sem Minjastofnun hefur aðgang að. Við uppmælingar var notast við Trimble GeoExplorer GeoXH 6000 tæki Minjastofnunar.

Áður en vettvangsvinnan hófst var rætt við staðkunnuga sem hugsanlega gætu veitt upplýsingar um minjastaðina sem til stóð að skrá. Fyrst var rætt við Halldóru Gunnarsdóttur, forsprakka verkefnisins og bentu hún á viðmælendur sem hún taldi víst að gætu veitt upplýsingar um minjarnar og stíginn. Viðmælendur voru Steingrímur Þorsteinsson, bóndi á Hóli, Sigurður Árnason og Alda Jónsdóttir, bændur á Presthólum og Anna Lára Jónsdóttir, bóndi á Efri-Hólum. Eru þeim öllum færðar hinar bestu þakkir fyrir veitta aðstoð.

Athugið að ekki er um fullnægjandi skráningu að ræða samkvæmt stöðlum Minjastofnunar Íslands. Skráningin sem hér er lýst var eingöngu unnin í tengslum við skipulagningu gönguferða yfir Hólsstíginn og til fræðslu um nálægar minjar við stíginn. Því skal ekki notast við gögn eða upplýsingar úr skýrslunni við skipulagsgerð eða vegna framkvæmda.

2. Fyrri rannsóknir

Árið 2016 fór sveitarfélagið Norðurþing þess á leit við Fornleifastofnun Íslands ses. að framkvæma fornleifaskráningu vegna deiliskipulags við Heimskautsgerðið á Raufarhöfn.² Í kjölfar þess að sú skráning var unnin var ákveðið að slá tvær flugur í einu höggi og vinna einnig aðalskráningu fornleifa í hinum gamla Raufarhafnarhrepp, en þau hreppamörk afmarkast að mestu við hina fornu bújörð Raufarhöfn. Aðalskráning felur í sér heimildaleit fyrir svæðið sem um ræðir og vettvangsskráningu þar sem skráningarupplýsingum er safnað og minjar staðsettar og ljósmyndaðar. Grashóll var byggður upp úr hluta Raufarhafnarjarðarinnar og því náði heimildavinna Fornleifastofnunar yfir býlið sem og að starfsmenn stofnunarinnar höfðu farið þar á vettvang og skráð leifar býlisins. Skráning þessi fól í sér lýsingu á minjum Grashóls sem og að minjarnar voru teiknaðar upp og staðsetningarpunktur tekinn á þeim. Viðlíka skráning hafði ekki farið fram fyrir Þúfugerði og Efri-Hólakot né fyrir Hólsstíginn sjálfan.

² Lilja Laufey Davíðsdóttir og Ragnheiður Gló Gylfadóttir 2016

3. Aðferðir

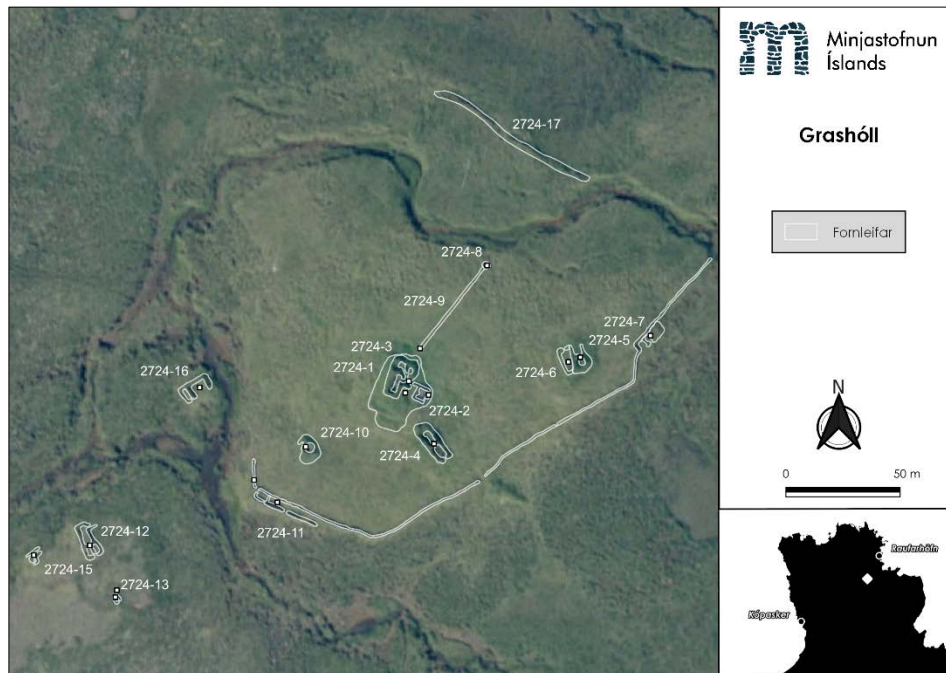
3.1 Heimildavinna og undirbúningur

Vettvangsvinna fór fram í september 2021 en áður hafði heimildavinna verið unnin sem fól í sér að fara yfir heimildir og skoða loftmyndir af svæðinu í leit að upplýsingum sem nýst gætu við vettvangsvinnuna. Fyrir Grashól var hnitaskrá unnin upp úr skráningarskýrslu Fornleifastofnunar Íslands ses. auk þess sem loftmyndir af svæðinu voru skoðaðar. Í tilviki Hólsstígsins var lega hans nokkuð vel þekkt þar sem vissulega var vitað að hann lægi milli Hóls og Efri-Hóla. Hversu greinileg ummerki eftir hann fyndust í landslaginu var hins vegar ekki vitað en út frá landslagi, loftmyndum og gervitunglamyndum var þó hægt að rekja leið hans stóran hluta. Fyrir bæði Efri-Hólakot og Þúfugerði fundust ekki margar heimildir. Loftmyndir af þeim svæðum voru einnig skoðaðar og sást móta vel fyrir minjum á svæðinu. Á vettvangi voru því þær minjar mældar upp sem höfðu verið sýnilegar á loftmynd.

3.2 Vettvangsvinna

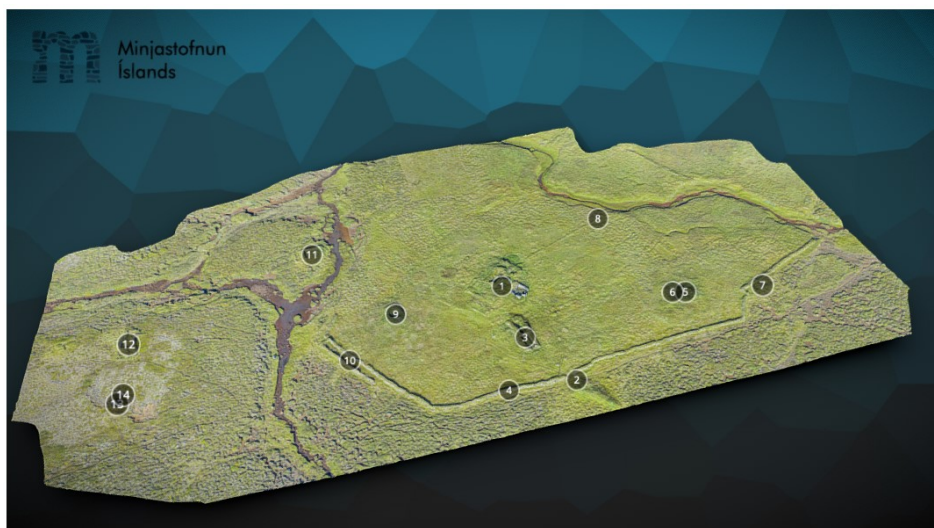
Hólsstígurinn var mældur þar sem hann lá frá Hól áleiðis upp á Austursléttuheiði. Frá Hól var stígurinn nokkuð óljós en með aðstoð gervitunglamynda af svæðinu var mögulegt að rekja hann auk þess sem fjórar vörður mörkuðu leiðina fyrstu tvo kílómetrana. Þegar gengnir höfðu verið um 2,5 km hvarf Hólsstígurinn undir veg. Þegar komið var yfir Deildarána kom Hólsstígurinn aftur í ljós og var hann genginn og mældur þaðan upp að Grashól. Rétt áður en komið var að Grashól skiptist stígurinn í tvennt og lá hann þá annars vegar upp að bænum og hins vegar utan túngarðs fyrir neðan bæinn. Sameinast svo stígurinn aftur rétt fyrir neðan bæinn þar sem rof er í túngarðinum. Frá bæjarlæknum má síðan í raun greina aðra óljósa stíga sem liggja frá Grashól en í um 300 m fjarlægð frá bænum er stígurinn orðinn áberandi augljós og því ljóst að þar er hinn rétti Hólsstígur fundinn. Stígurinn var genginn eftir því sem leið lá að Norðausturvegi, um 18 km vegalengd, auk þess sem allar vörður á leiðinni voru skráðar. Stuttu áður en komið er að Norðausturvegi verður stígurinn óljósari og nokkuð víst að aðrir stígar fara að renna þar saman við hann. Sunnan við Norðausturveg var stígurinn genginn að Efri-Hólum en þessi hluti stígsins var nokkuð óljós og engin varða fannst við stíginn.

Rústir Grashóls sáu vel og voru þær mældar upp, auk rústir tveggja beitarhúsa. Er annað beitarhúsið rúma tvo km norðaustur af Grashóli en hitt er um 250 m í suður af Grashóli.

Mynd 2. Rústir Grashóls

Áður en vettvangsvinnan hófst hafði verið tekin ákvörðun um að taka ljósmyndir með flygildi (dróna) af Grashóli og úr myndefninu sem fékkst með myndatökunni var útbúið þrívíddarmódel af minjunum, sjá mynd hér að neðan. Var hugmyndin sú að með þessari leið væri hægt að miðla upplýsingum um Grashól til þeirra er hafa ekki möguleika á að komast að staðnum, en það þarf að ganga góðan spotta þangað eða aka á vel útbúnum bíl.

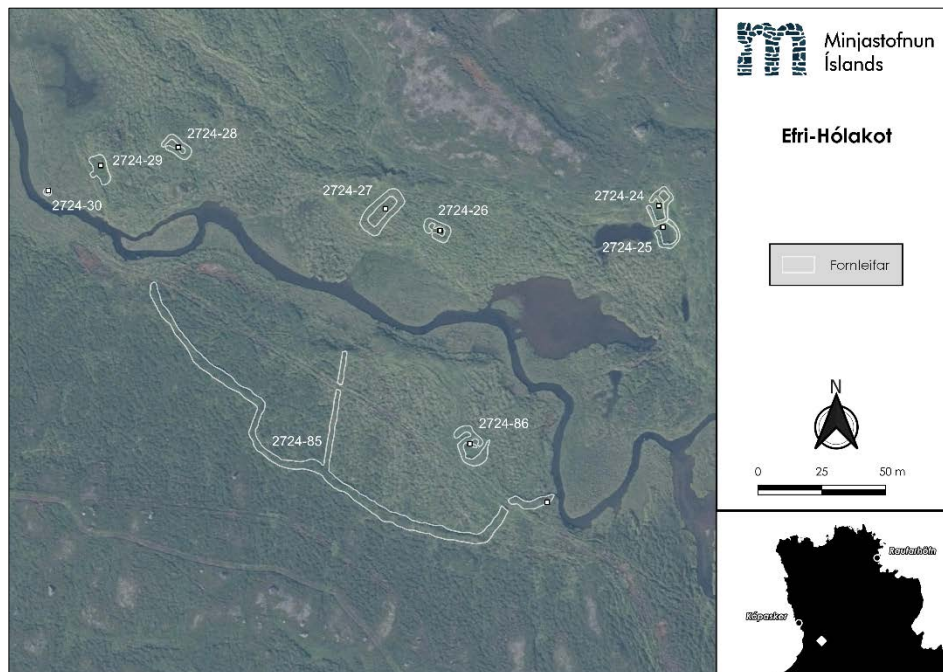

Mynd 3. Skjáskot af þrívíddarmódeli af Grashól

Í tilfelli Efri-Hólakots var gengið frá Efri-Hólum um 500 m vegalengd þar til komið var að rústum Efri-Hólakots. Er rústir að finna bæði norðan og sunnan við

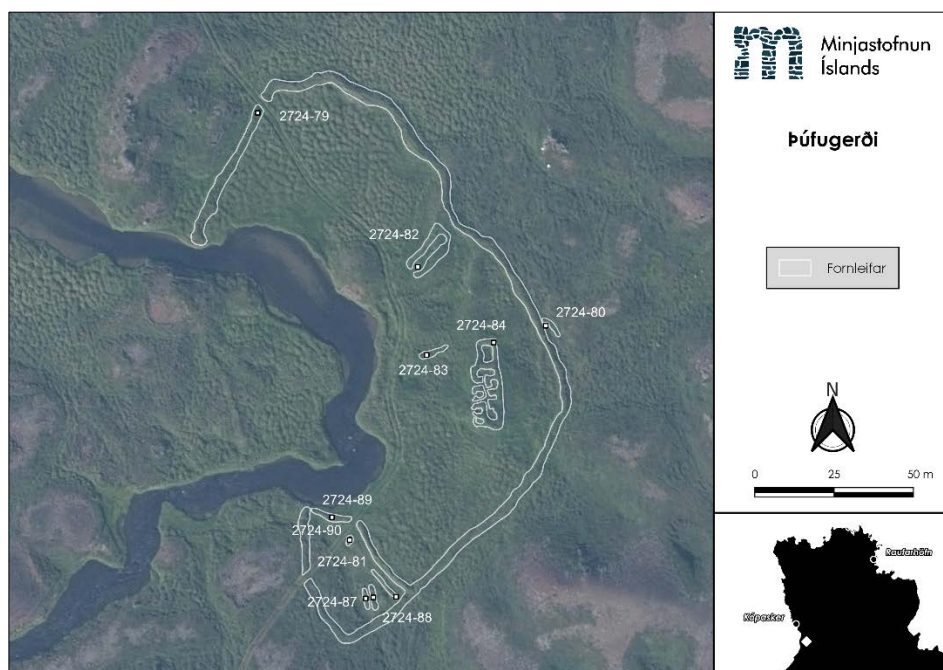

Bæjarlæk sem þar rennur og var hann vaðinn til að komast að rústum sunnan megin við læk.

Mynd 4. Rústir Efri-Hólakots

Fyrir Þúfugerði var ekið sem leið liggur frá Presthólum að Efri-Hólum og genginn stuttur spölur frá Efri-Hólavegi að rústum Þúfugerðis.

Mynd 5. Rústir Þúfugerðis

4. Niðurstöður

Alls voru skráðar 92 minjar á vettvangi; 20 minjar sem tilheyra Grashóli, sjö minjar sem tilheyra Efri-Hólakoti, 12 minjar sem tilheyra Þúfugerði, 51 varða staðsett við Hólsstíg og að lokum var Hólsstígurinn sjálfur mældur upp í tveimur hlutum, annar norðan við Norðausturveg og hins vegar sunnan megin við. Hér á eftir kemur umfjöllun um þær minjar sem mældar voru upp. Er umfjölluninni skipt í fjóra hluta; Grashól, Hólsstíg, Efri-Hólakot og Þúfugerði. Fyrir allar minjarnar er gefið upp minjanúmer sem samanstendur af verkefnanúmerinu 2724, sem fengið er úr grunni Minjastofnunar, og hlaupandi númeri þar fyrir aftan. Hér á eftir eru gefnar upp helstu upplýsingar um minjarnar, svo sem tegund, hlutverk, sérheiti o.s.frv.

Athugið að ekki er um fullnægjandi skráningu að ræða samkvæmt stöðlum Minjastofnunar Íslands. Skráningin sem hér er lýst var eingöngu unnin í tengslum við framkvæmd skipulagðra gönguferða um Hólsstíginn og til fræðslu um nálægar minjar við stíginn. Því skal ekki notast við gögn úr skýrslunni við skipulagsgerð eða framkvæmdir. Fyrir frekari upplýsingar um minjar sem skráðar voru á Grashóli vísast í skráningarskýrslu Fornleifastofnunar Íslands ses, *Aðalskráning fornleifa í Raufarhafnarhreppi og skráning fornleifa á deiliskipulagsreit við Heimskautsgerði*.³

4.1 Grashóll

Býlið Grashóll stendur uppi á heiðinni, tæpa 5 km frá upphafi Hólsstígsins við Hól. Grashóll var byggður upp úr Raufarhafnarlandi árið 1846 af Einari Sveinsyni og konu hans Guðrúnu Einarsdóttur. Staðsetning Grashóls er engin tilviljun en bænum var valin staðsetning við þessa fjölförnu þjóðbraut sem Hólsstígurinn var á þessum tíma. Stígurinn þótti þá langur og erfiður yfirferðar í einum áfanga og þjónaði Grashóll þá sem áningarstaður fyrir ferðalanga sem fóru stíginn. Búa Einar og Guðrún á Grashóli í 33 ár en næstu áratugina á eftir eru nokkur ábúendaskipti á bænum og einhver ár þar sem ekki er búið þar. Grashóll leggst svo að lokum í eyði árið 1942.⁴

Auðkenni	2724-1	Tegund mannvistarleifar			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk bæjarhóll			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Bæði eldri og yngri byggingar. Torf og steinar ásamt steypu. Bæjarhóll Grashóls.	frá	1846	X hnít	632800.241
		til	1942	Y hnít	658956.779

³ Lilja Laufey Davíðsdóttir og Ragnheiður Gló Gylfadóttir 2016

⁴ Níels Árni Lund 2016: 285-287

Auðkenni	2724-2	Tegund	húsgrunnur		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	bæjarstæði		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning		
Lýsing	Steyptur húsgrunnur yngri bæjarhúsa Grashóls. Grunnurinn er um 8x7 m að stærð.	frá	1846	X hnit	632810.412
		til	1942	Y hnit	658955.851

Auðkenni	2724-3	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk bæjarstæði			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Eldri bæjarhús Grashóls.				
		frá	1846	X hnit	632801.776
		til	1942	Y hnit	658961.893

Auðkenni	2724-4	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk fjárhús			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar fjárhúss.				
		frá	1846	X hnit	632812.793
		til	1942	Y hnit	658934.488

Auðkenni	2724-5	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk fjárhús			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar fjárhúss.				
		frá	1846	X hnit	632876.943
		Til	1942	Y hnit	658972.359

Auðkenni	2724-6	Tegund	garðlag
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	gerði
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 1846 til 1942	Staðsetning X hnit 632871.683 Y hnit 658970.318
Lýsing	Gerði sem tengist við fjárhús 2724-5.		

Auðkenni	2724-7	Tegund	tóft
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	útihús
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 1846 til 1942	Staðsetning X hnit 632907.687 Y hnit 658981.861
Lýsing	Óljós merki tóftar, gæti líka verið leifar matjurtagarðs.		

Auðkenni	2724-8	Tegund	niðurgröftur
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	brunnur
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 1846 til 1942	Staðsetning X hnit 632836.031 Y hnit 659012.595
Lýsing	Brunnur, hringlaga með ferkantaðri hleðslu í kring.		

Auðkenni	2724-9	Tegund	garðlag
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	túngarður
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 1846 til 1942	Staðsetning X hnit 632806.707 Y hnit 658976.239
Lýsing	Garðlag sem liggur til norðausturs frá bæjarhúsum og í átt að brunni.		

Auðkenni	2724-10	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk útihús			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Óreglulegt tóft, líklega leifar útihúss.			X hnit	632756.583
		frá	1846	Y hnit	658933.186
		til	1942		
Auðkenni	2724-11	Tegund garðlag			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk óþekkt			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Matjurtagarður áfastur við túngarð að sunnanverðu.			X hnit	632744.154
		frá	1846	Y hnit	658908.794
		til	1942		
Auðkenni	2724-12	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk útihús			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar útihúss, staðsett um 70 m suðvestur frá túngarði Grashóls.			X hnit	632661.958
		frá	1846	Y hnit	658889.95
		til	1942		
Auðkenni	2724-13	Tegund tóft			
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk óþekkt			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk, 18 m í suður frá tóft 2724-12			X hnit	632673.157
		frá	1846	Y hnit	658867.226
		til	1942		

Auðkenni	2724-14	Tegund	varða		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	samgöngubót		
Ástand	illgreinanleg	Aldur	Staðsetning		
Lýsing	Varða, fallin	frá	1846	X hnit	632673.817
		til	1942	Y hnit	658870.326
Auðkenni	2724-15	Tegund	tóft		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	illgreinanleg	Aldur	Staðsetning		
Lýsing	Óljós merki um tóft með óþekkt hlutverk.	frá	1846	X hnit	632637.423
		til	1942	Y hnit	658885.679
Auðkenni	2724-16	Tegund	tóft		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	fjárskýli		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning		
Lýsing	Leifar fjárskýlis.	frá	1846	X hnit	632710.11
		til	1942	Y hnit	658959.15
Auðkenni	2724-17	Tegund	garðlag		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	túngarður		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning		
Lýsing	Túngarður sem afmarkar norður-, suður- og austurmörk túnsins. Að norðaustanverðu er rof í túngarðinum þar sem Hólsstígurinn liggur upp að Grashóli. Sömuleiðis er rof í túngarðinum að suðaustanverðu þar sem Hólsstígurinn liggur frá bænum og áleiðis upp á heiðina.	frá	1846	X hnit	632733.953
		til	1942	Y hnit	658918.621

Auðkenni	2724-18	Tegund	tóft		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	beitarhús		
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar beitarhúsa, staðsett um 300 m í suður frá bæjarhól.	frá	1846	X hnit	632796
		til	1942	Y hnit	658637.432

Auðkenni	2724-19	Tegund	tóft		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk.	frá	1846	X hnit	632813.745
		til	1942	Y hnit	658637.688

Auðkenni	2724-20	Tegund	tóft		
Sérheiti	Grashóll	Hlutverk	beitarhús		
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar beitarhúsa, staðsett um 2,5 km í norðaustur frá Grashóli.	frá	1900	X hnit	633826.24
		til	1950	Y hnit	661128.68

4.2 Hólsstígur

Hólsstígurinn liggur milli Hóls austan megin á Melrakkaslétu og Efri-Hóla vestan megin en stígurinn var áður helsta tengingin milli Raufarhafnar og Kópaskers. Hólsstígurinn er tæplega 30 km langur og voru 51 varða staðsettar við stíginn í skráningunni. Stígurinn er vel greinanlegur stærsta hlutann en er þó frekar óljós þar sem hann liggur milli Hóls og Grashóls og svo aftur þar sem hann liggur sunnan við Norðausturveg að Efri-Hólum. Á milli Hóls og Grashóls hefur vegur að hluta til verið lagður þar sem stígurinn var áður og útskýrir það eyðu sem sést í uppmælingum á stígnum.

Auðkenni	2724-21	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða			
		frá	800	X hnit 635076.459
		til	1950	Y hnit 661018.789
Auðkenni	2724-22	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða			
		frá	800	X hnit 622337.759
		til	1950	Y hnit 645356.073
Auðkenni	2724-23	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða			
		frá	800	X hnit 622147.748
		til	1950	Y hnit 645164.511
Auðkenni	2724-31	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,8 m á hæð			
		frá	800	X hnit 631473.872
		til	1900	Y hnit 657393.387

Auðkenni	2724-32	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	illgreinanleg	Aldur frá 800 til 1900	Staðsetning X hnit 631443.196 Y hnit 657357.115
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð		

Auðkenni	2724-33	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 800 til 1900	Staðsetning X hnit 631373.92 Y hnit 657227.801
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð. Fallin		

Auðkenni	2724-34	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 800 til 1900	Staðsetning X hnit 631354.937 Y hnit 657166.41
Lýsing	Varða, mest 0,7 m á hæð		

Auðkenni	2724-35	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur frá 800 til 1900	Staðsetning X hnit 631091.741 Y hnit 656356.132
Lýsing	Varða, mest 1,6 m á hæð		

Auðkenni	2724-36	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,2 m á hæð			
		frá	800	X hnit 631124.658
		til	1900	Y hnit 656443.054
Auðkenni	2724-37	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630998.518
		til	1900	Y hnit 656075.953
Auðkenni	2724-38	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,5 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630953.91
		til	1900	Y hnit 655868.79
Auðkenni	2724-39	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630735.413
		til	1900	Y hnit 654955.33

Auðkenni	2724-40	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,2 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630640.127
		til	1900	Y hnit 654919.938
Auðkenni	2724-41	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,6 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630551.587
		til	1900	Y hnit 654829.244
Auðkenni	2724-42	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,3 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630483.409
		til	1900	Y hnit 654757.643
Auðkenni	2724-43	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,9 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630123.438
		til	1900	Y hnit 654386.007

Auðkenni	2724-44	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,9 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630193.107
		til	1900	Y hnit 654442.504
Auðkenni	2724-45	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,6 m á hæð			
		frá	800	X hnit 630042.431
		til	1900	Y hnit 654311.731
Auðkenni	2724-46	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,6 m á hæð			
		frá	800	X hnit 629031.129
		til	1900	Y hnit 653072.505
Auðkenni	2724-47	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,5 m á hæð			
		frá	800	X hnit 628991.624
		til	1900	Y hnit 653015.29

Auðkenni	2724-48	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,4 m á hæð				
Auðkenni	2724-49	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,8 m á hæð				
Auðkenni	2724-50	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,1 m á hæð				
Auðkenni	2724-51	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,9 m á hæð				

Auðkenni	2724-52	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing	Varða, mest 0,5 m á hæð. Fallin		
		frá	800
		til	1900
		X hnit	627957.243
		Y hnit	651594.988

Auðkenni	2724-53	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing	Varða, mest 0,6 m á hæð. Fallin		
		frá	800
		til	1900
		X hnit	627899.019
		Y hnit	651521.004

Auðkenni	2724-54	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing	Varða, mest 1,7 m á hæð		
		frá	800
		til	1900
		X hnit	627805.154
		Y hnit	651399.548

Auðkenni	2724-55	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing	Varða, mest 1,9 m á hæð		
		frá	800
		til	1900
		X hnit	627775.022
		Y hnit	651361.035

Auðkenni	2724-56	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,9 m á hæð			
		frá	800	X hnit 627705.21
		til	1900	Y hnit 651269.479
Auðkenni	2724-57	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð			
		frá	800	X hnit 627610.174
		til	1900	Y hnit 651101.694
Auðkenni	2724-58	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,4 m á hæð. Fallin			
		frá	800	X hnit 627304.822
		til	1900	Y hnit 650756.246
Auðkenni	2724-59	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,6 m á hæð			
		frá	800	X hnit 627186.458
		til	1900	Y hnit 650635.265

Auðkenni	2724-60	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,2 m á hæð. Fallin			frá 800	X hnit 626834.94
		til 1900		Y hnit 650321.966	
Auðkenni	2724-61	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð. Fallin			frá 800	X hnit 626781.748
		til 1900		Y hnit 650235.115	
Auðkenni	2724-62	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,3 m á hæð. Fallin			frá 800	X hnit 626493.159
		til 1900		Y hnit 649948.722	
Auðkenni	2724-63	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,2 m á hæð			frá 800	X hnit 626395.319
		til 1900		Y hnit 649850.669	

Auðkenni	2724-64	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,2 m á hæð			
		frá	800	X hnit 626443.42
		til	1900	Y hnit 649721.44
Auðkenni	2724-65	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð			
		frá	800	X hnit 626231.573
		til	1900	Y hnit 649686.899
Auðkenni	2724-66	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,2 m á hæð. Fallin			
		frá	800	X hnit 625749.363
		til	1900	Y hnit 649209.785
Auðkenni	2724-67	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,3 m á hæð			
		frá	800	X hnit 625475.924
		til	1900	Y hnit 648939.144

Auðkenni	2724-68	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,2 m á hæð. Fallin				
		frá	800	X hnit	625154.205
		til	1900	Y hnit	648607.529
Auðkenni	2724-69	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,5 m á hæð. Fallin				
		frá	800	X hnit	625006.778
		til	1900	Y hnit	648476.071
Auðkenni	2724-70	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 1,6 m á hæð				
		frá	800	X hnit	624896.355
		til	1900	Y hnit	648368.473
Auðkenni	2724-71	Tegund varða			
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Varða, fallin				
		frá	800	X hnit	624345.74
		til	1900	Y hnit	647817.41

Auðkenni	2724-72	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing		frá 800	X hnit 623444.13
		til 1900	Y hnit 646756.06

Auðkenni	2724-73	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing		frá 800	X hnit 622872.39
		til 1900	Y hnit 646029.62

Auðkenni	2724-74	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing		frá 800	X hnit 622566.167
		til 1900	Y hnit 645748.635

Auðkenni	2724-75	Tegund	varða
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	samgöngubót
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning
Lýsing		frá 800	X hnit 622625.56
		til 1900	Y hnit 645601.19

Auðkenni	2724-76	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 2,2 m á hæð			
		frá 800	X hnit	635791.632
		til 1900	Y hnit	661148.422
Auðkenni	2724-77	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,4 m á hæð. Fallin			
		frá 800	X hnit	636458.577
		til 1900	Y hnit	661199.83
Auðkenni	2724-78	Tegund varða		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk samgöngubót		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Varða, mest 0,3 m á hæð. Fallin			
		frá 800	X hnit	636494.541
		til 1900	Y hnit	661220.268
Auðkenni	2724-91	Tegund gata		
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk leið		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Hólsstígur norðan Norðausturvegar			
		frá 800	X hnit	634312.618
		til 1900	Y hnit	659827.933

Auðkenni	2724-92	Tegund	gata	
Sérheiti	Hólsstígur	Hlutverk	leið	
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Hólsstígur sunnan Norðausturvegar	frá	800	X hnit 622099.8
		til	900	Y hnit 645194.16

4.3 Efri-Hólakot

Þegar komið er niður af heiðinni má finna leifar tveggja smábýla í námunda við Hólsstíginn, Efri-Hólakot í landi Efri-Hóla og Þúfugerði í landi Presthóla. Þessi býli voru mæld upp þó að þau tengist notkun stígsins ekki beint en hugsunin var að býlin gætu verið áhugaverðir staðir til að skoða í tengslum við mögulegar gönguferðir á stígunum.

Ekki er minnst á Efri-Hólakot í *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns* en í örnefnaskrá fyrir Efri-Hóla segir um tóftirnar: „Örskammt sunnan við Tjörnina, beggja vegna lækjarins, sér fyrir gömlum húsatóftum og túngarði. Heitir það Efri-Hólakot, aldrei nefnt annað en Kot. Mun vera gamalt eyðibýli. Þetta er um 1 km suðaustur frá bæ.“⁵

Auðkenni	2724-24	Tegund	tóft	
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk	óþekkt	
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk. Nokkuð sigin og ekki greinileg í þýfðu landslaginu.	frá	800	X hnit 619895.589
		til	1900	Y hnit 642049.742

⁵ Ari Gíslason (ártal vantar): 2

Auðkenni	2724-25	Tegund	niðurgröftur	
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk	óþekkt	
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Merki um einhvers konar niðurgröft. Hlutverk óþekkt en e.t.v. leifar matjurtagarðs.		X hnit	619897.174
		frá	800	
		til	1900	Y hnit 642041.338
Auðkenni	2724-26	Tegund	tóft	
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk	útihús	
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk. Nokkuð sigin og ekki greinileg í þýfðu landslaginu.		X hnit	619809.686
		frá	800	
		til	1900	Y hnit 642039.995
Auðkenni	2724-27	Tegund	tóft	
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk	óþekkt	
Ástand	illgreinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk. Er um 20 m á lengd og 9 m á breidd.		X hnit	619788.243
		frá	800	
		til	1900	Y hnit 642048.544
Auðkenni	2724-28	Tegund	tóft	
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk	óþekkt	
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk. Nokkuð sigin og ekki greinileg í þýfðu landslaginu.		X hnit	619706.944
		frá	800	
		til	1900	Y hnit 642072.646

Auðkenni	2724-29	Tegund dæld		
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk óþekkt		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Dæld í landslaginu. Hugsanlega merki um einhvers konar byggingu, hlutverk er óþekkt.			
		frá	800	X hnit 619676.534
		til	1900	Y hnit 642065.535
Auðkenni	2724-30	Tegund niðurgröftur		
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk brunnur		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Mjög líklega niðurgröftur sem notaður hefur verið sem brunnur.			
		frá	800	X hnit 619655.947
		til	1900	Y hnit 642055.719
Auðkenni	2724-85	Tegund garðlag		
Sérheiti	Efri-Hólakot	Hlutverk túngarður		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Túngarður sem afmarkar suðurmörk túnsins. Túngarðurinn liggur að Bæjarlæk að vestan- og austanverðu. Túngarðurinn er mjög gróinn og sokkinn.			
		frá	800	X hnit 619851.73
		til	1900	Y hnit 641933.395
Auðkenni	2724-86	Tegund tóft		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk óþekkt		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft með óþekkt hlutverk, líklega útihús af einhvers konar tagi. Tóftin er mjög sokkin og nokkuð óljós.			
		frá	800	X hnit 619821.423
		til	1900	Y hnit 641956.301

4.4 Þúfugerði

Leifar býlisins Þúfugerðis eru um 500 m suðaustur af Presthólum. Í *Jarðabók*, sem rituð er við upphaf 18. aldar, segir um Þúfugerði að það sé hjáleiga í landi Presthóla, þá í eyði. Enn fremur segir að Þúfugerði hafi verið byggt fyrir manna minni skammt frá Presthólum en hafi nú legið í eyði í meira en 20 ár.⁶ Í örnefna-skrá segir auk þess: „Nokkuð suður með ánni, eins og suðaustur frá bæ, er austan við ána, gamalt eyðibýli, Þúfugerði. Þar sér fyrir túni og tóftarbrotum.“⁷

Auðkenni	2724-79	Tegund garðlag			
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk túngarður			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Túngarður sem afmarkar norður-, suður- og austurmörk túnsins. Liggur að Þúfugerðisá að norðan og sunnanverður. Í suðri eru óljós merki um að túngarðurinn sveigi til austurs og myndi þannig afmarkað hól þar sem má finna leifar matjurtagarðs. Túngarðurinn stendur enn vel og er mjög greinilegur í landslaginu. Vegslóði liggur yfir túngarðinn á tveimur stöðum. Við austurhlið túngarðsins er matjurtagarður og í suðri má greina leifar fleiri matjurtagarða.	frá	800	X hnit	617479.792
		til	1900	Y hnit	642646.138
Auðkenni	2724-80	Tegund garðlag			
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk matjurtagarður			
Ástand	vel greinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Leifar matjurtagarðs sem áfastur er við túngarð að austanverðu.	frá	800	X hnit	617570.599
		til	1900	Y hnit	642579.128

⁶ Árni Magnússon og Páll Vídalín 1923-24: 331
⁷ Ari Gíslason og Kristján Eiríksson (ártal vantar): 5

Auðkenni	2724-81	Tegund garðlag		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk matjurtagarður		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Leifar matjurtagarðs innan afmarkaðs hóls við sunnanverðan enda túngarðs.			
		frá	800	X hnit 617523.439
		til	1900	Y hnit 642493.762
Auðkenni	2724-82	Tegund tóft		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk óþekkt		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Tóft útihúss innan túngarðs Þúfugerðis.			
		frá	800	X hnit 617530.285
		til	1900	Y hnit 642597.63
Auðkenni	2724-83	Tegund garðlag		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk óþekkt		
Ástand	greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Óljós merki garðlags innan túngarðs Þúfugerðis.			
		frá	800	X hnit 617531.132
		til	1900	Y hnit 642569.326
Auðkenni	2724-84	Tegund tóft		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk bæjarhóll		
Ástand	vel greinanleg	Aldur	Staðsetning	
Lýsing	Bæjarhús Þúfugerðis. Bæjarhúsin eru 29x10 m að stærð og snúa norður-suður. Bæjarhúsin skiptast í 8 hólf sem öll tengjast fyrir utan hólf fyrir miðju að sunnan sem virðist standa stakt. Veggir eru vel grónir en enn sést í grjót á sumum stöðum.			
		frá	800	X hnit 617554.198
		til	1900	Y hnit 642573.825

Auðkenni	2724-87	Tegund	þúst		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	illgreinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Hugsanlegar leifar matjurtagarðs innan afmarkaðs hólfs við sunnanverðan enda túngarðs.	frá	800	X hnit	617513.861
		til	1900	Y hnit	642493.216

Auðkenni	2724-88	Tegund	þúst		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	illgreinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Hugsanlegar leifar matjurtagarðs innan afmarkaðs hólfs við sunnanverðan enda túngarðs.	frá	800	X hnit	617516.258
		til	1900	Y hnit	642493.558

Auðkenni	2724-89	Tegund	þúst		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	illgreinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Óljós merki túngarðsins þar sem hann virðist sveigja til austurs og myndi þannig afmarkað hólft þar sem má finna leifar matjurtagarðs.	frá	800	X hnit	617503.224
		til	1900	Y hnit	642518.784

Auðkenni	2724-90	Tegund	þúst		
Sérheiti	Þúfugerði	Hlutverk	óþekkt		
Ástand	illgreinanleg	Aldur		Staðsetning	
Lýsing	Hugsanlegar leifar matjurtagarðs innan afmarkaðs hólfs við sunnanverðan enda túngarðs.	frá	800	X hnit	617508.817
		til	1900	Y hnit	642511.57

4.5 Samantekt

Markmið þessarar skráningar sem framkvæmd var af starfsmönnum Minjastofnunar var sú að safna saman upplýsingum og mæla upp minjar fjögurra minjastaða; Grashóls, Hólsstígs, Efri-Hólakots og Þúfugerðis. Hólsstígurinn er mikill og merkur hluti af sögu svæðisins og Grashóll nátengdur sögu stígsins. Þó ritaðar heimildir um Þúfugerði og Efri-Hólakot séu rýrar er engu að síður forvitnilegt að ganga um minjasvæði þeirra og rýna í þær minjar sem enn eru til staðar.

Aðdragandi þessarar skráningar var hugmynd um skráningu Hólsstígsins í tengslum við skipulagningu gönguferða um stíginn og nálægar minjar. Allar þær upplýsingar sem koma fram hér í skýrslunni er skipuleggjendum frjálst að nota við skipulagningu gönguferðanna eða við gerð ítarefnis, hvort sem um er að ræða ljósmyndir, hnit eða annað efni. Getur efnið t.d. nýst við gerð bæklinga, upplýsingaskilta o.s.frv. Einnig eru landfræðileg gögn úr skráningunni aðgengileg í gegnum vefsíðu stofnunarinnar eða hægt er að hafa samband og nálgast þau hjá starfsmönnum stofnunarinnar og nýta þau til upplýsingagjafar. Vonast skráningaraðilar að þær upplýsingar sem hér hafa komið fram nýtist skipuleggjendum og muni stuðla að aukinni verndun minjanna sem og fræðslu þeim tengdum.

Heimildaskrá

Árni Magnússon og Páll Vídalín. 1923-1924. *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns. Ellefta bindi. Þingeyjarsýsla*. Hið íslenska Fræðafjelag. Kaupmannahöfn.

Lilja Laufey Davíðsdóttir og Ragnheiður Gló Gylfadóttir. 2016. *Aðalskráning fornleifa í Raufarhafnarhreppi og skráning fornleifa á deiliskipulagsreit við Heimskautsgerði*. Fornleifastofnun Íslands ses. Reykjavík.

Niels Árni Lund. 2016. *Sléttunga II. Safn til sögu Melrakkasléttu. Fólk og býli Skrudda*. Reykjavík.

Óprentaðar heimildir

Örnefnaskrá Efri-Hóla. Ari Gíslason skráði. Örnefnastofnun. Reykjavík.

Örnefnaskrá Presthóla. Ari Gíslason og Kristján Eiríksson skráðu. Örnefnastofnun. Reykjavík.

Myndaskrá

Mynd 1. Skráningarsvæðið.....	4
Mynd 2. Rústir Grashóls	7
Mynd 3. Skjaskot af þrívíddarmódeli af Grashól.....	7
Mynd 4. Rústir Efri-Hólakots	8
Mynd 5. Rústir Þúfugerðis	8

Viðaukar

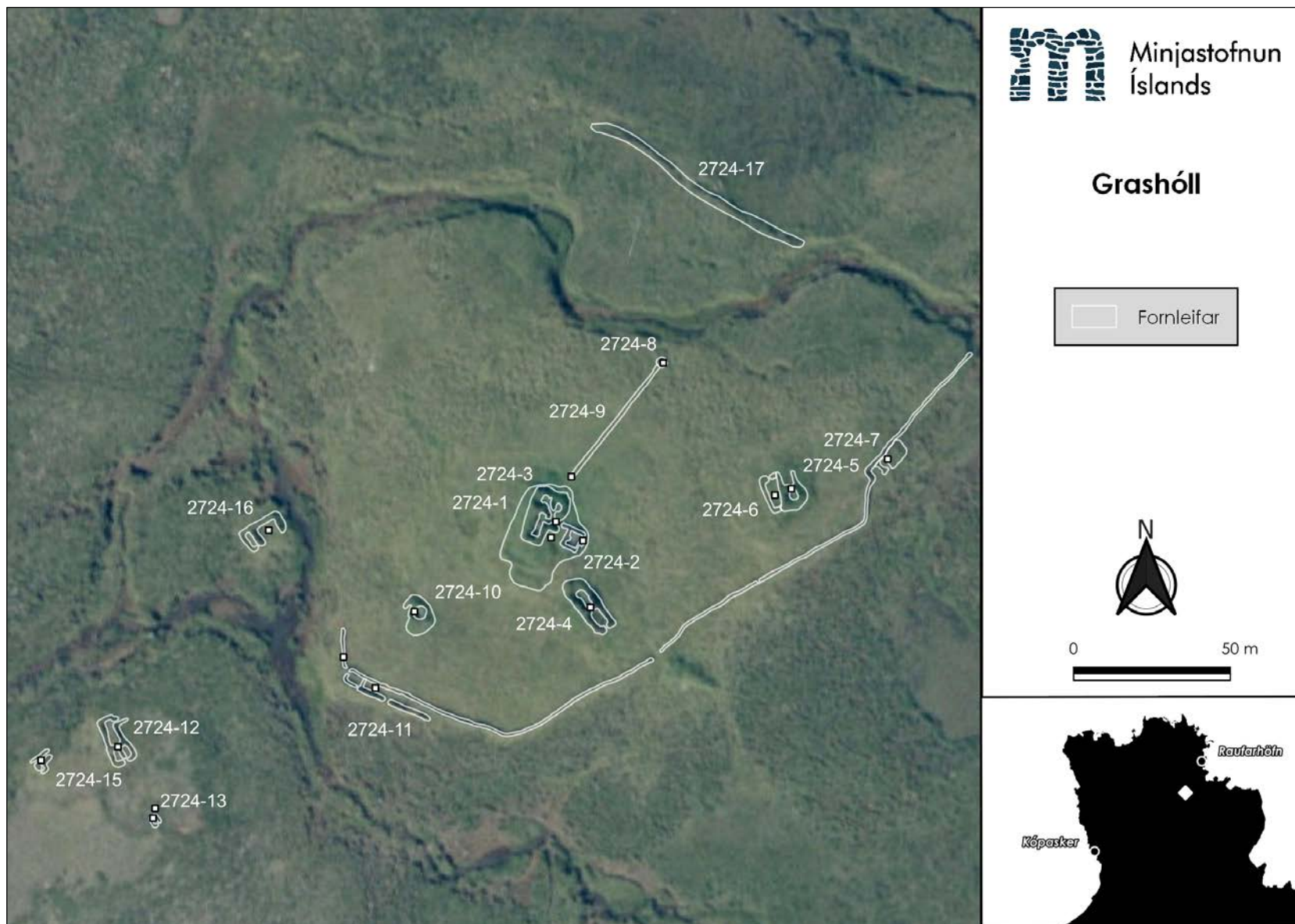
Viðauki 1: Fornleifaskrá

Auðkenni	X hnit	Y hnit
2724-1	632800.241	658956.779
2724-2	632810.412	658955.851
2724-3	632801.776	658961.893
2724-4	632812.793	658934.488
2724-5	632876.943	658972.359
2724-6	632871.683	658970.318
2724-7	632907.687	658981.861
2724-8	632836.031	659012.595
2724-9	632806.707	658976.239
2724-10	632756.583	658933.186
2724-11	632744.154	658908.794
2724-12	632661.958	658889.95
2724-13	632673.157	658867.226
2724-14	632673.817	658870.326
2724-15	632637.423	658885.679
2724-16	632710.11	658959.15
2724-17	632733.953	658918.621
2724-18	632796	658637.432
2724-19	632813.745	658637.688
2724-20	633826.24	661128.68
2724-21	635076.459	661018.789
2724-22	622337.759	645356.073
2724-23	622147.748	645164.511
2724-24	619895.589	642049.742
2724-25	619897.174	642041.338
2724-26	619809.686	642039.995
2724-27	619788.243	642048.544
2724-28	619706.944	642072.646
2724-29	619676.534	642065.535
2724-30	619655.947	642055.719
2724-31	631473.872	657393.387
2724-32	631443.196	657357.115
2724-33	631373.92	657227.801
2724-34	631354.937	657166.41
2724-35	631091.741	656356.132
2724-36	631124.658	656443.054
2724-37	630998.518	656075.953
2724-38	630953.91	655868.79

2724-39	630735.413	654955.33
2724-40	630640.127	654919.938
2724-41	630551.587	654829.244
2724-42	630483.409	654757.643
2724-43	630123.438	654386.007
2724-44	630193.107	654442.504
2724-45	630042.431	654311.731
2724-46	629031.129	653072.505
2724-47	628991.624	653015.29
2724-48	628873.912	652845.45
2724-49	628581.187	652404.874
2724-50	628540.43	652351.178
2724-51	628184.065	651878.031
2724-52	627957.243	651594.988
2724-53	627899.019	651521.004
2724-54	627805.154	651399.548
2724-55	627775.022	651361.035
2724-56	627705.21	651269.479
2724-57	627610.174	651101.694
2724-58	627304.822	650756.246
2724-59	627186.458	650635.265
2724-60	626834.94	650321.966
2724-61	626781.748	650235.115
2724-62	626493.159	649948.722
2724-63	626395.319	649850.669
2724-64	626443.42	649721.44
2724-65	626231.573	649686.899
2724-66	625749.363	649209.785
2724-67	625475.924	648939.144
2724-68	625154.205	648607.529
2724-69	625006.778	648476.071
2724-70	624896.355	648368.473
2724-71	624345.74	647817.41
2724-72	623444.13	646756.06
2724-73	622872.39	646029.62
2724-74	622566.167	645748.635
2724-75	622625.56	645601.19
2724-76	635791.632	661148.422
2724-77	636458.577	661199.83
2724-78	636494.541	661220.268
2724-79	617479.792	642646.138
2724-80	617570.599	642579.128
2724-81	617523.439	642493.762

2724-82	617530.285	642597.63
2724-83	617531.132	642569.326
2724-84	617554.198	642573.825
2724-85	619851.73	641933.395
2724-86	619821.423	641956.301
2724-87	617513.861	642493.216
2724-88	617516.258	642493.558
2724-89	617503.224	642518.784
2724-90	617508.817	642511.57
2724-91	634312.618	659827.933
2724-92	622099.8	645194.16

Viðauki 2: Kort

Minjastofnun
Íslands

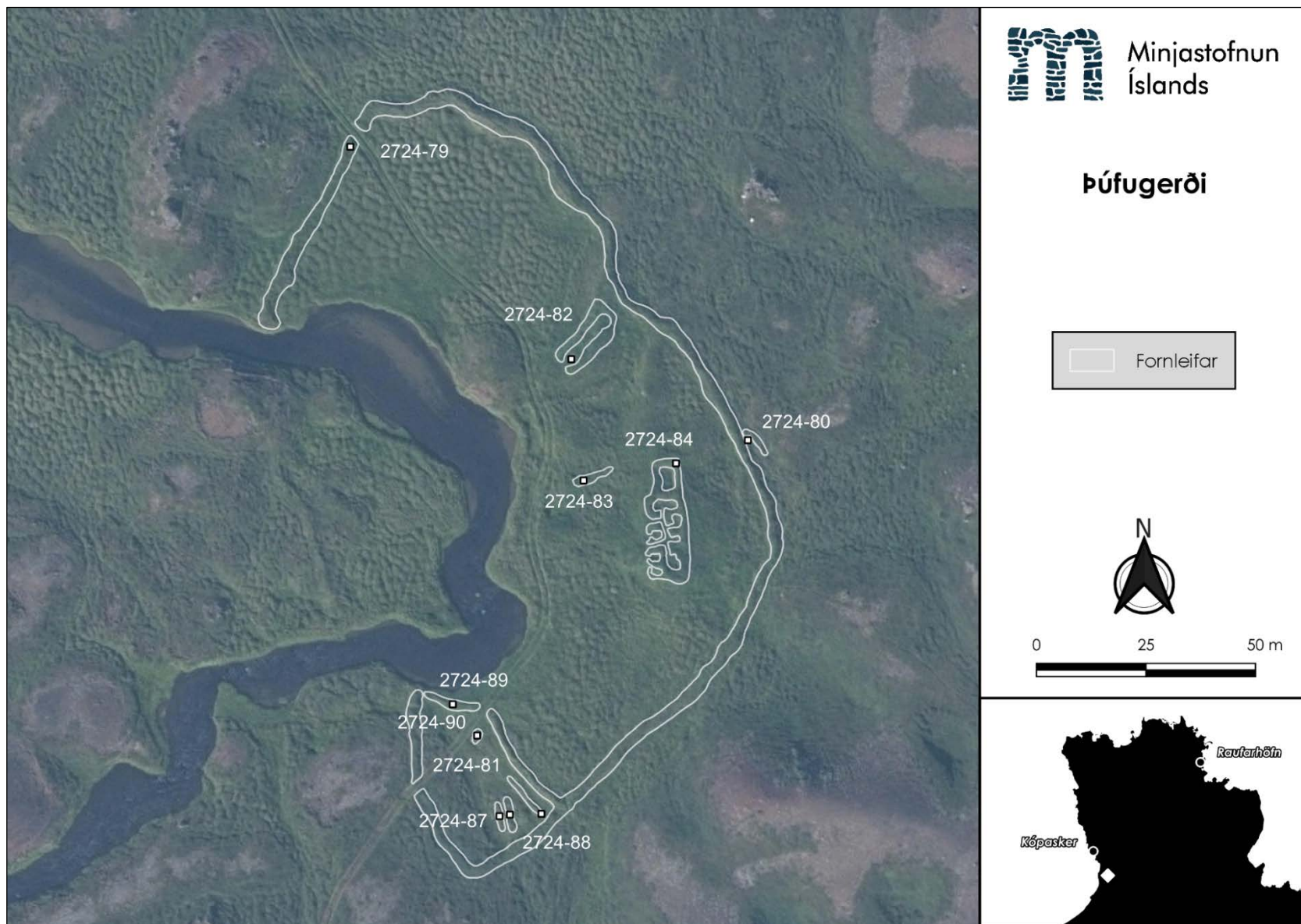
Efri-Hólakot

0 25 50 m

Viðauki 3: Ljósmyndir

Grashóll

Bæjarstæði Grashóls 2724-3

Fjárhús 2724-4

Brunnur 2724-8 og túngarður 2724-9

Útihús 2724-10

Túngarður 2724-17 og garðlag 2724-11

Útihús 2724-12, óþekkt tóft 2724-13 og varða 2724-14

Óþekkt tóft 2724-15

Útihús 2724-16

Beitarhús 2724-18

Óþekkt tóft 2724-19

Beitarhús 2724-20

Hólsstígur

Varða 2724-40

Varða 2724-41

Varða 2724-45

Varða 2724-49

Varða 2724-52

Varða 2724-60

Varða 2724-61

Varða 2724-62

Varða 2724-66

Varða 2724-75

Varða 2724-76

Varða 2724-77

Varða 2724-78

Efri-Hólakot

Óþekkt túft 2724-24 og niðurgröftur 2724-25

Útihús 2724-26

Óþekkt túft 2724-27

Óþekkt túft 2724-28

Dæld 2724-29

Brunnur 2724-30

Túngarður 2724-85

Óþekkt tóft 2724-86

Þúfugerði

Túngarður 2724-79

Túngarður 2724-79

Óþekkt tóft 2724-82

Bæjarhús Þúfugerðis 2724-84